

Bibliotekarforbundet
Lakkegt. 21
0187 Oslo

Oslo, 29. april 2008

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Sett under ett: ny struktur i høyere utdanning Hørings svar fra Bibliotekarforbundet

Bibliotekarforbundet (Bf) er det største fagforbundet for bibliotekarer i Norge, med over 1600 medlemmer både i offentlig og privat sektor. Forbundet er tilsluttet hovedorganisasjonen YS (Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund).

Vi takker for høringsbrev til *Sett under ett: ny struktur i høyere utdanning* fra Kunnskapsdepartementet. Våre synspunkter på utredningen følger.

Generelle kommentarer

Bibliotekarforbundet vil uttrykke sin anerkjennelse for en grundig beskrivelse og analyse av universitets- og høgskolesektorens struktur, samfunnsrolle og utfordringer. Forbundet slutter seg til situasjonsbeskrivelsene i utredningen og støtter mange av utvalgets forslag til tiltak og strukturelle grep. Her vil vi spesielt trekke fram forslaget om generelt mer politisk, nasjonal styring i forhold til institusjonenes autonomi.

Bf ser fram til en egen melding om finansieringssystemet i UH-sektoren. Den økonomiske forskjellsbehandlingen mellom de "gamle" universitetene på den ene siden, og de "nye" universitetene og høgskolene på den andre, oppleves som urettferdig og Bf mener en slik inkonsistens må fjernes så fort som mulig. Vi anser en dekomponering av basisbevilgningene, en reduksjon av de resultatbaserte elementene i finansieringssystemet og en generell styrking av langsiktighet og arbeidsdeling i sektoren som klare forutsetninger for mer planmessig og

helhetlig styrking av infrastrukturen i sektoren. Universitets- og høyskolebibliotekene er en viktig del av nettopp denne infrastrukturen.

Vi vil i det følgende knytte noen kommentarer til ulike dimensjoner ved utredningen, sett fra et bibliotekperspektiv.

Forskningsstøtte og Open Access

Høyere grads utdanninger (master- og PhD-utdanning) stiller større krav enn bachelorutdanningene til bibliotektenestenes innhold og kvalitet. Sterkere vekt på forskning, anvendelse av forskningsresultater og publisering i UH-sektoren setter også andre og nye krav til bibliotektenestenes innhold og kvalitet. Når arbeidsdelingen mellom universitetene og høyskolene på denne måten brytes ned, er det viktig at finansieringssystemet reflekterer disse realitetene. Det er derfor viktig at basisdelen dekomponeres og at dens bestanddeler gjøres synlig. En svekkelse av basisdelen vil ha uheldige konsekvenser for det møysommelige og langsiktige arbeidet som bibliotekene bidrar med til UH-infrastrukturen. Det vil være behov for kompetanseutvikling innen en rekke områder for personalet i UH-bibliotekene.

Det er viktig at virkemiddelapparatet i UH-sektoren støtter opp under sektorens overordnede målsettinger. Bibliotekarforbundet er opptatt av at resultatene av offentlig finansiert forskning kommer samfunnet til del gjennom krav om publisering via Open Access. Finansieringssystemet må derfor utformes slik at det gir institusjoner og forskere insitamenter for Open Access-publisering.

Utdanningskvalitet og informasjonskompetanse

Bibliotekarforbundet mener at det er behov for å styrke bibliotektilbudet i UH-sektoren ytterligere. Studenter og ansatte må sikres et rikholdig og godt utbygd bibliotektilbud av høy kvalitet uansett eventuelle strukturelle endringer i sektoren som følge av realisering av utvalgets forslag.

Begrepet *informasjonskompetanse* defineres av American Library Association som (oversatt): ”Evne til å erkjenne når en har behov for informasjon og å kunne lokalisere, evaluere og bruke informasjonen effektivt”. Oppgaven omfatter hele spekteret fra å ha relevante kilder tilgjengelige til å lære studentene bruk og vurdering av kildene. Dette blir vurdert som en

avgjørende kompetanse i forbindelse med livslang læring og en forutsetning for studentaktive læringsformer.

Gjennom bibliotekundervisning og veiledning bidrar UH-bibliotekarene avgjørende i arbeidet med å utvikle studentenes informasjonskompetanse. Dette skjer ut fra et bredt læringsperspektiv og i tett samhandling med vitenskapelig personale på de enkelte institusjonene. Bibliotekarenes bidrag medvirker på denne måten til å utnytte ressursene mer effektivt og til å styrke kvaliteten i utdanningen. Det er stor variasjon innen UH-sektoren i antall bibliotekarer pr student.

Styrking av profesjonsutdanningene i høyskolene

Utredningen peker i et eget kapittel på utfordringer for profesjonsutdanninger med 3-4 årig høgskoleutdanning, og trekker særlig frem sykepleiere, ingeniører og lærere. Bibliotekarer har en profesjonsutdanning på minimum bachelornivå. Utdanningen har også et masternivå, og søkingen til dette studiet er økende. Bibliotekarer utdannes ved Høgskolen i Oslo, eller ved Universitetet i Tromsø.

Bibliotekarforbundet mener at de utfordringene utredningen peker på i forbindelse med ingeniører, sykepleiere og lærere også er relevante for vår profesjonsutdanning. Vi ønsker derfor at man vurderer behovet for tiltak for forbedring av forskningsaktiviteten og studiekvaliteten også for bibliotekarutdanningen.

En kunnskapsmessig infrastruktur

Universitet- og høyskolene har et klart ansvar for kompetanseheving, innovasjon og regional utvikling. De blir definert som nøkkelledd i den kunnskapsmessige infrastrukturen som morgendagens samfunn er avhengig av

Her er det viktig å forstå at bibliotekenes bidrag gir en ekstra dimensjon til høyskolen- og universitetets fagmiljøer.

Biblioteket kjenner institusjonen de er tilknyttet og de er utdanningsinstitusjonens vindu mot den globale kunnskapsbasen. Bibliotekarens informasjonskompetanse er midlet som tilgjengeliggjør en global, kvalitetssikret vev av informasjonsressurser.

Dess mer informasjon som finnes tilgjengelig, dess mer avhengig er undervisningsinstitusjonene avhengig av kompetente informasjonsveivisere som er i stand til å sortere ut god og riktig informasjon.

Medbestemmelse

Bibliotekarforbundet støtter utvalgets forslag om å lovfeste prosedyrer som sikrer involvering av ansatte og studenter i rekrutteringsprosesser.

Institusjonsstruktur og bibliotekene

Slik vi ser det, er mange av hovedutfordringer for UH-sektoren også *bibliotekenes* utfordringer, både fordi de er integrert i virksomhetene og fordi de *som seg* har tilsvarende utfordringer som mange av moderinstitusjonene: mange små enheter, små fagmiljøer og sårbarhet i forhold til bevilgninger som varierer fra år til år, for å nevne noen. Høgskole-reformen i 1994, der antallet høgskoler ble sterkt redusert, ga viktige erfaringer når det gjelder strukturelle endringer og fusjonsprosesser. Selv om erfaringene nok har vært varierende, vil vi påpeke at reformen for svært mange høgskolebiblioteker ga gevinst i form av større fagmiljøer, økt synliggjøring og større slagkraft. Men fortsatt gjelder noe av den samme problematikken; relativt små bibliotekenheter og fragmenterte fagmiljøer. Erfaringen fra 1994-reformen taler for å føre konsoliderings- utviklingen videre. Bibliotekarforbundet tar ikke stilling til *hvilken* institusjonsstruktur som er den mest optimale i sektoren, men vil påpeke at et stort spekter av virkemidler med ulike samarbeidsløsninger vil være nødvendig for å imøtegå sektorens hovedutfordringer. Vi ønsker at erfaringene fra 1994 evalueres nærmere og at fokus i det videre arbeidet med *Sett under ett* settes på nettverkstankegang, arbeidsdeling, og overordnet og helhetlig styring framfor på konkurranse. En samlet sett mer effektiv styring av ressursene i UH-sektoren og i den sammenheng en målrettet satsing på bibliotek tjenester, mener vi totalt sett vil styrke bibliotektilbudet for landets studenter og institusjonenes ansatte.

Med vennlig hilsen

BIBLIOTEKARFORBUNDET

Monica Deildok
forbundsleder

